

मा.राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर यांच्या समोरील
माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १९(३) अंतर्गत अपील -
अपील क्रमांक १४००/२००७

१) श्री अनिल उर्फ शनी भिकुजी इलमे,
पृथ्वीराज नगर, परसोडी रोड, ता.धामणगांव रेल्वे,
जिल्हा अमरावती ४४४७०९

अपीलकर्ता

वि रु ध्द

२) प्रथम अपीलीय अधिकारी तथा
जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, अमरावती.

३) जन माहिती अधिकारी तथा
सह निबंधक, सहकारी संस्था, चांदूर रेल्वे,
जिल्हा अमरावती.

उत्तरवादी

(आदेश पारित दिनांक १६.४.२००८)

नि र्ण य

अपीलकर्ता यांनी दिनांक ७.११.२००६ रोजी राज्य माहिती आयोगाकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ चे कलम, १९ (३) अन्वये द्वितीय अपील दाखल केली आहे. सदरच्या द्वितीय अपीलाची सुनावणी आज घेण्यात आली. अपीलकर्ता विना अनुमतीने गैरहजर आहे. जन माहिती अधिकारी हे स्वतः हजर नसून त्यांनी प्रतिनिधी पाठविलेला आहे. प्रथम अपीलीय अधिकारी यांनी सुध्दा कागदपत्रे दाखल केलेली आहेत.

२. अपीलकर्ता यांचा दिनांक २६.६.२००६ चे अर्जानुसार सहाय्यक निबंधक कार्यालय, सहकारी संस्था, चांदूर रेल्वे यांनी चांदूर तालुका गृह तारण सहकारी संस्था रजिस्टर नंबर २८१ या संस्थेचे आशिर्वाद गृहतारण सहकारी संस्था म.र.न. ६७६ मध्ये विलीनिकरण झालेले आहे काय? असल्यास कोणत्या कारणास्तव. सहाय्यक निबंधक कार्यालयात उपलब्ध असलेली आशिर्वाद गृह तारण संस्था म.र.न. ६७६ चे सभासदांची व संचालक मंडळाची यादी देण्यात यावी. सहाय्यक निबंधक कार्यालयातील उपलब्ध रेकार्ड नुसार चांदूर तालुका गृह तारण सहकारी संस्था मर्यादितच्या सभासदांची यादी व संचालक मंडळाची यादी देण्यात यावी, अशी माहिती व्यक्तीशः घेणार असे नमूद केलेले दिसून येते.

३. अपीलकर्ता यांनी दिनांक २५.५.२००६ रोजी सुध्दा त्यांच्या दिनांक २४.२.२००६ च्या तक्रारीचे अनुषंगाने झालेल्या कार्यवाहीची माहिती मागीतलेली दिसून येते. त्यातही पुर्वी दिनांक ८.५.२००६ रोजी, दिनांक २७.३.२००६ च्या माहितीच्या अधिकारा अंतर्गत दाखल केलेल्या अर्जाचे उत्तर संदर्भिय पत्राने मिळालेले असून असमाधानकारक आहे वगैरे माहिती मागीतलेली दिसून येते. त्याचप्रमाणे सदरच्या अर्जामध्ये संस्थेच्या कार्यालयाच्या संदर्भामध्ये फलक बोर्ड वगैरे लावलेला दिसून येत नाही, अशी तक्रार केलेली आहे व त्याबद्दलची माहिती मागीतलेली दिसून येते.

४. सदरच्या तीनही अर्जांच्या संदर्भामध्ये अपीलकर्ता यांना वेळोवेळी माहिती उपलब्ध करून दिलेली दिसून येते. त्यात दिनांक २६.६.२००६ च्या अर्जाची माहिती दिनांक २७.७.२००६ रोजी उपलब्ध करून देण्यात आलेली दिसते. सदरच्या उपलब्ध करून दिलेल्या माहितीच्या संदर्भात रुपये ८/- खर्चाचा भरणा करावा असे कळविलेले दिसून येते. अपीलकर्ता यांच्या इतर अर्जांच्या संदर्भात सुध्दा चौकशीचे आदेश दिलेले दिसून येतात. व ती माहिती सुध्दा त्यांना उपलब्ध करून दिलेली दिसून येते. परंतु, अपीलकर्ता यांचे समाधान न झाल्यामुळे त्यांनी दिनांक २०.९.२००६ रोजी जिल्हा उप निबंधक तथा अपीलीय अधिकारी, सहकारी संस्था यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केलेले दिसून येते. सदरच्या प्रथम अपीलामध्ये दिनांक २६.६.२००६ च्या अर्जामध्ये मागीतलेल्या माहितीच्या संदर्भात संचालक मंडळाची यादी उपलब्ध करून दिली होती. विद्यमान सभासदांची यादी उपलब्ध करून दिलेली नाही. तसेच दिनांक २५.५.२००६ च्या अर्जाप्रमाणे पुन्हा तक्रारी किती प्राप्त झाल्या असेही विचारलेले दिसून येते. व दिनांक ८.६.२००६ च्या अर्जानुसार सहाय्यक निबंधक, चांदूर रेल्वे कार्यालयाकडे माहिती उपलब्ध आहे किंवा नाही अशा स्वरूपात खुलासा वजा माहिती मागीतलेली होती. परंतु देण्यात आलेली नाही, असे नमुद केलेले आहे.

५. माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ प्रमाणे माहिती मागण्याचा अर्ज कलम ६ (१) प्रमाणे केल्यानंतर त्याच अधिनियमात दिलेल्या मुदतीप्रमाणे पुढील प्रक्रिया आहे व त्यामुळे एक माहितीचा अर्ज, त्या निर्णयाविरुद्ध ३० दिवसानंतर एक प्रथम अपील व त्या निर्णयाविरुद्ध ९० दिवसाचे आंत एक द्वितीय अपील अशी प्रक्रिया आहे. त्यामुळे तीन वेगवेगळ्या तारखांच्या

अर्जाच्या संदर्भामध्ये एक प्रथम अपील किंवा एक द्वितीय अपील हे अधिनियमाच्या तरतूदीप्रमाणे नाही. व त्यामुळे कोणत्याही अर्जाच्या संदर्भात मुदतीच्या कालावधीची परिगणना करता येत नाही. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांचे प्रथम अपीलाच्या संदर्भात व अनेक अर्जांच्या संदर्भामध्ये द्वितीय अपीलात निर्णय देताना कोणत्याही मुदतीचा विचार करता येणार नाही. प्रथम अपीलाचा निर्णय हा दिनांक १८.१०.२००६ रोजी देण्यात आलेला आहे. व त्यामध्ये सुध्दा अपीलकर्ता यांचे दिनांक २६.६.२००६ च्या अर्जानुसार त्यांच्या दिनांक २५.५.२००६ चे अर्जानुसार व दिनांक ८.५.२००६ च्या अर्जानुसार माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेली असून अपीलार्थींचे अपील अंशतः मान्य करण्यात आले आहे. प्रतिवादी यांनी अपीलार्थींचे दिनांक २०.९.२००६ चे अपील अर्जामध्ये नमूद केलेल्या मुद्यावरील उपलब्ध माहितीच्या प्रतीची अपीलार्थींस नियमानुसार आवश्यक शुल्काची रक्कम कळवून हे आदेश मिळाल्यापासून १५ दिवसांचे आंत अपीलार्थींस पुरविण्यात यावी, असा आदेश दिलेला दिसून येतो. परंतु स्पष्टपणे कोणती माहिती उपलब्ध करून द्यावी याबाबत विश्लेषण केलेले नाही. व त्यामुळे अपीलकर्ता यांनी द्वितीय अपील दाखल करून पुन्हा दिनांक २६.६.२००६ च्या अर्जानुसार प्रतिवादीस अपीलीय अधिकारी तथा जिल्हा उपनिबंधक यांना दिलेल्या जबाबानुसार मुद्या-अ बाबतची माहिती प्रतिवादीनी अपीलार्थींस दिलेली नाही. मात्र, याबाबत स्पष्टीकरण दिसत नाही. व अपीलकर्ता सुध्दा हजर नसल्यामुळे त्याबाबतचे स्पष्टीकरण सुध्दा घेता येत नाही. अपीलकर्ता यांनी आर्थिक परिस्थितीमुळे तीनही अर्जांच्या अपीलाकरीता वेगवेगळे अर्ज देणे शक्य होत नाही. तसेच सुनावणीची वेगवेगळी तारीख दिल्यास प्रवास खर्च मला शक्य होत नाही. करीता

माझे तीनही अर्ज एकाच अपीलात सहानुभूतिपूर्वक विचार करून स्विकारण्यात यावे, अशी विनंती केलेली दिसते व तसेच कमकुवत आर्थिक परिस्थितीमुळे मुंबई येथे उपस्थित राहाणे शक्य नाही. जर अमरावतीस सुनावणी ठेवली तर उपस्थित राहाणे शक्य होईल. कायदानुसार निर्णय द्यावा, असे म्हटलेले आहे. परंतु, तरी सुध्दा अपीलकर्ता यांना उपलब्ध झालेल्या माहितीच्या संदर्भामध्ये कोणती कार्यवाही अपेक्षित आहे हे द्वितीय अपीलामध्ये दिलेले नाही. एकुणच सर्व कागदपत्रांचे अवलोकन केले असता अपीलकर्ता यांनी दाखल केलेली सर्व कागदपत्रे ही त्यांच्या वेगवेगळ्या अर्जांच्या माहितीच्या अधिकारात किंवा इतर तक्रारीच्या

संदर्भात आहे. दिनांक २६.६.२००६ च्या अर्जावरून व एकुण कागदपत्रावरून असे दिसून येते की, अपीलकर्ता यांना आशिर्वाद गृह तारण सहकारी संस्था म.र.न. ६७६ ची सभासदांची यादी व चांदूर तालुका गृह तारण सहकारी संस्था मर्यादितच्या सभासदांची यादी उपलब्ध करून दिलेली दिसून येत नाही. जी यादी उपलब्ध करून दिलेली दिसते ती संचालक मंडळाची यादी आहे. नियोजित आशिर्वाद गृह तारण संस्था अशी यादी उपलब्ध करून दिलेली दिसते. व नोंदणीच्या वेळची संस्थेच्या सभासदाची यादी उपलब्ध करून दिलेली दिसते. त्यामुळे अपीलकर्ता यांना अपेक्षित दोनही संस्थेच्या सभासदाची यादी उपलब्ध करून देणे हा मुद्दा त्यांचा दिसतो. व त्याप्रमाणे पुन्हा सदरच्या दोनही संस्थेच्या सभासदांची यादी सहाय्यक निबंधक कार्यालयात उपलब्ध असल्यास ती पुरविणे संयुक्तिक राहिल. उपलब्ध नसल्यास तसे अपीलकर्ता यांना कळविणे संयुक्तिक राहिल. व त्याकरीता अपीलकर्ता यांचे अपील हे अंशतः मंजूर करण्यास पात्र आहे.

६. जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक निबंधक सहकारी संस्था, चांदूर रेल्वे हे सदरच्या द्वितीय अपीलाच्या सुनावणीस हजर नसल्यामुळे त्यांनी आयोगाचा अवमान केलेला आहे. अधिनियमाच्या कलम २० (१) प्रमाणे माहिती उपलब्ध करून दिली किंवा नाही हे सिद्ध करण्याची जबाबदारी ही जन माहिती अधिकारी यांची असते, याची नोंद सहाय्यक निबंधक यांनी घेणे आवश्यक आहे. व त्याबद्दल त्यांना ताकिद देण्यात येत असून आयोगाचा अवमान केल्याबद्दल त्यांच्या गोपनीय अहवालामध्ये सदरची नोंद घेणे आवश्यक राहिल.

आदेश

- १) अपीलकर्ता यांचे अपील अंशतः मंजूर करण्यात येत असून अपीलकर्ता यांना त्यांच्या दिनांक २६.६.२००६ चे अर्जाप्रमाणे सहाय्यक निबंधक कार्यालयात आशिर्वाद गृह तारण सहकारी संस्था म.र.न. ६७६ ची सभासदांची यादी व चांदूर तालुका गृह तारण सहकारी संस्था मर्यादितच्या सभासदांची यादी उपलब्ध असल्यास छायांकित प्रती विनामुल्य उपलब्ध करून द्याव्यात व उपलब्ध नसल्यास तशा प्रकारे अपीलकर्ता यांना हा निर्णय मिळाल्यापासून १० दिवसांचे आंत पोस्टाने कळविण्यात यावे.

// ५ //

- २) जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक निबंधक, सहकारी संस्था हे आयोगापूढे अपीलाच्या सुनावणीस हजर राहीले नसल्यामुळे व माहिती उपलब्ध करुन दिली आहे किंवा नाही हे सिध्द करण्याची जाबाबदारी त्यांची असल्यामुळे त्यांनी आयोगाचा अवमान केला असल्यामुळे त्यांना ताकिद देण्यात येत असून सदरच्या ताकीदची नोंद ही त्यांच्या गोपनिय अहवालात घेण्यात यावी.
- ३) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत विभागीय सह निबंधक, सहकारी संस्था, अमरावती यांचेकडे स्वतंत्रपणे पोस्टाने पाठविण्यात यावी.
- ४) सदरच्या निर्णयाची एक प्रत अपीलकर्ता व उत्तरवादी यांना देण्यात यावी.

दिनांक १६.४.२००८

(विलास पाटील)
राज्य माहिती आयुक्त,
राज्य माहिती आयोग, विदर्भ क्षेत्र, नागपूर